

N:o 16.

Ank. till Riksd. kansli den 6 maj 1895, kl. 5 e. m.

Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 8, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om omarbetning utaf gällande rese-reglemente af den 11 februari 1881 i syfte att åstadkomma större sparsamhet med statens medel.

Inom Andra Kammaren har herr *K. E. Holmgren*, i motion n:o 60 föreslagit:

»att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller om omarbetning af resereglementet i syfte af större sparsamhet, och särskildt

1) att skjutslegan för reseklasserna 1 och 2 bestämmes att utgå efter 2 hästar;

2) att vid resa med ångbåt för reseklasserna 1—3 afgiften må beräknas för en hyttplats eller, när hytt ej förekommer, för en salongsplats;

3) att vid resa med jernväg för reseklasserna 1—3 afgift för 1:sta klassens kupé ej får beräknas utom i det fall, då sådan kupé verkligen förefinnes;

4) att dagtraktamentet bestämmes till 12 kronor för 1:sta, 10 kronor för 2:dra och 8 kronor för 3:dje reseklassen;

5) att rätten till ersättning för transport ej mindre af reseffekter än äfven af åkdon må ur resereglementet utgå;

6) att åkdonslegan bestämmes till 80 öre milen för reseklasserna 1 och 2 samt till 50 öre milen för reseklasserna 3 och 4; och

7) att i alla tillämpliga fall resekostnadsersättningen beräknas efter tur- och returbiljett eller rundresebiljett.»

Såsom skäl för framställningen har motionären framhållit, att, på grund af bestämmelserna i gällande resereglemente af den 11 februari 1881, statsverket torde få vidkännas resekostnadsersättningar, uppgående till vida större belopp, än resorna verkligen kostat, att det knappast numera förekomme, att resa företoges efter mera än två hästar; att, ehuru enkel hyttplats i regel begagnades, förrättningsmän, hörande till reseklasserna 1—3, erhöle ersättning för dubbel hyttplats; att för resa på jernväg utginge ersättning till reseklasserna 1—3 för plats i första klassens vagn äfven i det fall, att sådan vagn icke funnes å banan; att en modifikation af de för 1:sta, 2:dra och 3:dje klasserna bestämda dagtraktamentena, respektive 15, 12 och 10 kronor, borde kunna ske, utan att medföra förlust för den resande; att ersättningen för transport af reseffekter utgjorde en dryg utgiftspost för staten, oaktadt vid en tjänsteresa merendels icke behöfdes mera bagage, än som den resande sjelf kunde bekvämligen transportera på kort distans, samt, om mera resegoods vore af nöden, de respektive dagtraktamentena godt kunde räcka jemväl till oundgängliga transportkostnader; att det numera vore sällsynt, att den resande icke vid gästgifvaregård kunde erhålla lämpligt åkdon, men att den resande likväl egde i vissa fall rätt till ersättning för transport af åkdon på jernväg eller ångbåt; att den för 1:sta och 2:dra klasserna till 1 krona samt för 3:dje och 4:de klasserna till 60 öre för nymil bestämda godtgörelsen för åkdonslegan vore för rundligt tilltagen; samt att, oaktadt tur- och returbiljetter samt rundresebiljetter funnes införda vid snart sagdt alla jernvägs- och ångbåtlinier, staten oftast finge betala resorna för sina ändamål efter enkla biljetter. Härjemte har motionären anmärkt, att det vid granskningen af reseräkningar förefallit, som om det för närvarande funnes allt för litet korrektiv mot att resor på statens bekostnad företoges utan att vara oundgängligen behöfliga.

Sedan Andra Kammaren hänvisat denna motion till sitt fjerde tillfälliga utskott, uttalade utskottet i afgifvet utlåtande (n:o 3) såsom sin mening: att resekostnadsersättning under inga omständigheter borde utgå med högre belopp än som motsvarade den verkliga resekostnaden, hvarför i resereglementet borde införas föreskrifter derom, att resekostnaderna, i stället för att, såsom nu vore fallet, vara fixerade, bestämdes att för hvarje särskild klass af förrättningsmän utgå *högst* med lega för ett visst hästantal samt *högst* med afgift för vissa platser på ångfartyg eller å jernväg; att likasom det nu vore ansedt såsom tjänstefel,

om förrättningsman i reseräkning upptoge godtgörelse för ett med högre kostnad förenadt befordringssätt än det af honom under resan använda, det jemväl skulle såsom tjenstefel betraktas, om någon debiterade staten för högre skjuts- och åkdonslega, biljettpris, transportkostnad m. m., än han sjelf utgifvit, eller, vid begagnande af egna hästar och åkdon, för högre skjuts- och åkdonslega, än som af använda hästantalet och åkdonets beskaffenhet betingades; och att, om dylika föreskrifter komme att i resereglementet inflyta, det ville synas utskottet, som om de af motionären förordade särskilda föreskrifter, huru beaktansvärda de eljest i allmänhet kunde vara, ej skulle blifva erforderliga; och föreslog utskottet, att Andra Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte begära omarbetning utaf gällande resereglemente af den 11 februari 1881 i syfte att, särskildt hvad afsåge resekostnadsersättningarna, större sparsamhet med statens medel måtte åstadkommas.

Vid ärendets behandling inom Andra Kammaren gjorde i allmänhet den uppfattningen sig gällande, att det utaf utskottet förordade tillvägagåendet för åstadkommande af besparingar uti ifrågavarande hänseende väl kunde vara det riktigaste från teoretisk synpunkt sedt, men att det deremot af praktiska skäl vore mindre lämpligt, såsom medförande svårigheter vid tillämpningen och vid reseräkningarnas kontrollering, samt att man för den skull hellre borde söka vinna besparingar genom speciella ändringar och jemkningar uti resereglementets stadganden; och blef därför ärendet återförvisadt till utskottet för ytterligare utredning.

Efter det Andra Kammarens ofvannämnda utskott vid ärendets återföretagande ingått i en detaljerad pröfning af de utaf motionären föreslagna speciella ändringar uti resereglementets föreskrifter i akt och mening att söka få utrönt, i hvad mån det kunde låta sig göra att, med tillbörlig hänsyn jemväl till vederbörande förrättningsmäns välförstådda intressen, minska statsverkets utgifter för resekostnader, har utskottet i utlåtande n:o 21 rörande de olika punkterna i motionärens förslag anfört:

1) att utskottet i likhet med motionären anser, att beträffande 1:sta och 2:dra reseklasserna skjutslegan, som numera utgår för 3 hästar, skäligen bör kunna bestämmas att utgå för 2 hästar;

2) att, ehuru utskottet icke anser sig kunna i allo förorda hvad motionären föreslagit derom, att den vid resa med ångfartyg åt de tre första reseklasserna nu tillerkända afgift för dubbel hyttplats eller, när

hytt ej förekommer, salongsplats, bör utbytas mot ersättning för en hyttplats eller, när hytt ej förekommer, salongsplats, utskottet dock håller före, att beträffande tredje reseklassen en dylik reducereing i afgiftsberäkningen med fog torde böra ega rum;

3) att motionärens förslag derom, »att vid resa med jernväg för reseklasserna 1—3 afgift för 1:sta klassens kupé ej får beräknas, utom i det fall, då sådan kupé verkligen förefinnes», icke torde kunna i hela dess utsträckning antagas på grund af omöjligheten att derutinnan åstadkomma kontroll, men att gifvetvis ersättning för afgift i första klassens vagn aldrig bör frågakomma att utgå beträffande sådana jernvägslinier, för hvilka biljettpris i dylik vagnsklass ej i tidtabellerna finnes angifvet;

4) att, då de i resereglementet bestämda dagtraktamentena icke i allmännet synas vara otillbörligt höga, utskottet anser fullgiltiga skäl icke förefinnas för bifall till motionärens förslag om sänkning af första, andra och tredje reseklassernas dagtraktamenten från nu bestämda 15, 12 och 10 kronor till respektive 12, 10 och 8 kronor;

5) att rätten till ersättning för transport af reseffekter, hvilken föranledt till ofta och med skäl öfverklagade missbruk samt onaturligt dryga utgifter för statsverket, torde böra helt och hållet ur resereglementet utgå, i all synnerhet som med dagtraktamentenas bibehållande desamma i de allra flesta fall lära vara tillräckliga för täckande af förrättningmännens utgifter uti ifrågavarande hänseenden, men att deremot någon rubbning ej bör ifrågasättas i den vissa klasser af embets- och tjenstemän tillkommande rätt att i enlighet med gällande taxa erhålla godtgörelse för transport på ångfartyg eller jernväg af åkdon, som medföras för begagnande under resans fortsättning;

6) att en sänkning af åkdonslegan enligt motionärens förslag från 1 krona till 80 öre milen för 1:sta och 2:dra klasserna samt från 60 öre till 50 öre milen för 3:dje och 4:de klasserna utan olägenhet torde kunna ega rum, men att deremot

7) hvad motionären påyrkat derutinnan, att i alla tillämpliga fall resekostnadsersättningen måtte beräknas efter tur- och returbiljett eller rundresebiljett, icke, med hänsyn till omöjligheten i afseende på kontrollen, lärer kunna tillstyrkas.

Då sålunda besparingar i de från statsverket utgående resekostnadsersättningarna, enligt utskottets förmenande, kunde på angifvet sätt vinnas, föreslog utskottet:

att Andra Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t begär omarbetning utaf gällande reseregle-

mente af den 11 februari 1881 i syfte att, hvad afser resekostnadsersättningarna, större sparsamhet med statens medel måtte åstadkommas.

Vid föredragning inom Andra Kammaren af detta utlåtande blef detsamma af Andra Kammaren godkänt, hvarefter, jemlikt 63 § mom. 3 riksdagsordningen, Andra Kammarens beslut genom utdrag af protokollet delgifvits Första Kammaren, hvilken hänvisat ärendet till beredning af sitt andra tillfälliga utskott.

Vid behandling af förevarande fråga har utskottet ansett sig böra underkasta en hvar af motionärens anmärkningar mot resereglementet och Andra Kammarens utskotts yttrande deröfver en närmare granskning.

Beträffande först den embetsman i 1:sta och 2:dra klasserna tillerkända rätt till ersättning med lega för tre hästar, då resa sker med skjuts, synes det utskottet, att, då numera det högst sällan torde förekomma, att vid tjänstresa med skjuts tre hästar användas, ersättningen bör, utan nämnvärd olägenhet för förrättningsmannen, inskränkas till lega för två hästar.

Vid resa med ångfartyg eger embets- eller tjänsteman i klasserna 1—3 åtnjuta ersättning för dubbel hyttplats eller, när hytt icke förekommer, en salongsplats. Denna rättighet, i hvad den afser 3:dje klassen, anser Andra Kammarens utskott böra reduceras till godtgörelse för *en* hyttplats, eller, när hytt icke förekommer, en salongsplats. Då emellertid de embets- eller tjänstemän, som tillhöra sistnämnda klassen, intaga den samhällsställning och i allmänhet hafva de lefnadsvanor, att för många och synnerligast för dem, som uppnått en mera framskriden ålder, det skulle kännas mycket besvärande att vid resa nattetid eller under svårt väder dela en hytt med en främmande person, vill utskottet icke förorda en sådan nedsättning i resekostnaden.

Rörande den till innehafvare af de under klasserna 1—3 upptagna befattningar utgående ersättning med afgift för plats i 1:sta klassens vagn, då resa sker å jernväg, har Andra Kammarens utskott ansett, att sådan godtgörelse icke bör ifrågakomma vid resa efter jernvägs-linier, för hvilka biljettpris i dylik vagnklass icke i tidtabellen finnes

angifvet. Denna fråga är emellertid redan föremål för Kongl. Maj:ts pröfning, i ty att, sedan Kongl. Maj:t af särskild anledning anbefalt kongl. statskontoret och kongl. kammarrätten att gemensamt inkomma med förslag till de ändringar i resereglementets bestämmelse om godtgörelse för resa i första klassens jernvägsvagn, som kunde finnas erforderliga, embetsverken, med förmälan att från och med den 1 oktober 1893 användas å statens jernvägar 1:sta klassens vagnar endast å ett mindre antal tåg; att alla medföljande vagnar af denna klass äro inredda såsom sofvagnar; äfvensom att biljett till 1:sta klassens vagn numera icke utlemnas, med mindre samtidigt löses biljett till sofkupé med 5 kronor, i underdånig skrifvelse af den 26 juli 1894 hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes dels, med ändring af de i § 1 af resereglementet under 1:sta, 2:dra och 3:dje klasserna meddelade bestämmelser om ersättning för resa på jernväg, förordna, att dylik ersättning skall utgå med afgift för plats i 1:sta klassens vagn, eller, när vagn af denna klass icke medförts å det tåg, hvarmed resa verkstälts, 2:dra klassens, och dels besluta, att den, som är berättigad att för resa på jernväg åtnjuta ersättning för afgift till plats i 1:sta klassens vagn, när vagn af dylik klass medförts å det tåg, hvarmed resan verkstälts, må undfå godtgörelse jemväl för stadgad afgift till sofkupé. Detta förslag utaf embetsverken finner utskottet vara särdeles välbetänkt.

Af berörda underdåniga skrifvelse har utskottet tillika inhemtat, att vid resor på enskilda jernvägar, der 1:sta klass vagn icke funnits, den resande, ehuru enligt resereglementet berättigad till ersättning med afgift för plats i dylik vagn, städse erhållit godtgörelse endast för afgift för den bästa plats, som funnits.

Färdas den resande på ångfartyg eller jernväg, eger han jemväl undfå godtgörelse för den utgift, som transporten af hans effekter till och från fartyget eller jernvägen kan medföra, hvarje gång med nedan nämnda belopp, nemligen 1:sta, 2:dra och 3:dje klasserna 1 krona 50 öre, 4:de klassen 1 krona samt 5:te och 6:te klasserna 75 öre. Vid resa å jernväg må dylik ersättning utgå, förutom vid resans början och slut, allenast då afbrott i resan sker för nattquarter eller af annan giltig orsak, eller vid ombyte af tåg, då ny biljett måste lösas. Denna rätt till ersättning, hvilken tillämpas äfven då den resande färdas med skjuts till eller från jernvägsstation eller ångbåt, anser Andra Kammarens utskott, i likhet med motionären, böra ur resereglementet utgå, enär den föranledt till ofta och med skäl öfverklagade missbruk och onaturligt dryga utgifter för statsverket, samt förrättningsmännens dagtraktamenten lära vara tillräckliga för täckande jemväl af utgifterna för transport af

reseeffekter. Denna mening kan utskottet dock ej biträda. Visserligen håller utskottet för sannolikt, att ersättningen för transport af resegoods tillskyndar staten en betydande kostnad, och att, åtminstone för resande, tillhörande klasserna 1—3, ersättningen i allra flesta fall i ej ringa mån öfverstiger den verkliga kostnaden, synnerligast då transporten endast består i resegodsets förflyttande från åkdon till jernvägsvagn eller ångfartyg, eller tvärtom, men då de i resereglementet bestämda dagtraktamentena i allmänhet icke synas utskottet för höga i förhållande till de dryga lefnadskostnaderna under en resa, utan snarare, i hvad de angå de tre lägsta reseklasserna, ganska knappt tillmätta, anser utskottet det icke vara billigt att borttaga ifrågavarande ersättning. Dock torde till vinnande af besparing ersättningen för klasserna 1—3, 1 krona 50 öre, kunna nedsättas till likhet med ersättningen för 4:de klassen eller 1 krona, utan att öfver hufvud taget derigenom någon förlust skulle drabba resande i förstnämnda trenne klasser.

Den af Andra Kammarrens utskott föreslagna sänkning af åkdonslegan, för 1:sta och 2:dra klasserna från 1 krona till 80 öre samt för 3:dje och 4:de klasserna från 60 öre till 50 öre nymilen, kan ju i största delen af landet hafva fog för sig och synes icke vara af synnerlig betydelse för den resande, hvarför utskottet icke har något deremot att erinra.

Det är väl möjligt att, såsom motionären antagit, en förrättningsman, tillhörande någon af de fyra första klasserna, nu mera kan vid många gästgifvaregårdar och skjutsstationer erhålla bekvämt och för sig passande åkdon, men det är dock icke händelsen öfver allt och sällan i de delar af landet, der de längsta och besvärligaste landsvägsresorna ifrågakomma, till följd hvaraf utskottet, i likhet med Andra Kammarrens utskott, icke finner, att någon ändring bör vidtagas i den embets- eller tjänsteman i dessa klasser medgifna rätt till ersättning för transport på ångfartyg eller jernväg af åkdon, om han medför sådant för eget begagnande under resans fortsättning.

Enär det otvifvelaktigt skulle blifva förenadt med stora svårigheter att utöfva nödig kontroll deröfver, att tur- och returbiljett eller rundresebiljett löses i de fall, då det, med hänsyn till den tid, en tjänsteresa möjligen på förhand kan beräknas draga, låter sig göra, afstyrker utskottet hvad motionären i sådant afseende yrkat.

Då, enligt hvad utskottet anfört, utskottet håller före, att besparing för statsverket i resekostnad, som jemlikt resereglementet skall gäldas, kan göras, om än icke i den omfattning, Andra Kammarrens utskott förordat, hemställer utskottet,

att Första Kammaren måtte biträda Andra Kam-
marens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 6 maj 1895.

På utskottets vägnar:

I. VON STAPELMOHR.

Herr *Wieselgren* har begärt få antecknad, att han icke deltagit
i ärendets behandling inom utskottet.